

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Črna vrh 1-

Štev. 48

V Ljubljani, sreda 28. februarja 1940

Leto V

Ameriški mirovni odposlanec v Švici

Njegovi posveti z ameriškim poslanikom v Bernu bodo veljali evropskim nevtralnimi državam

Rim, 28. febr. o. Rooseveltov odposlanec Sumner Welles je po začetih uspešnih razgovorih z italijanskimi voditelji ponoči ob 0.15 odpotoval iz Rima v Švico, kjer bo imel nekaj posvetov z ameriškim poslanikom v Bernu.

Nocojšnji večer bo prebil v Curihi. Nato se bo čez Stuttgart odpeljal v Berlin. Predsednik italijanske vlade Mussolini je povabil Wellesa, naj ga spet obišče, ko se bo vozil na povratku v New York skozi Rim. Welles bo to tudi storil. Do tedaj bo Welles obiskal London, Pariz in Berlin. Časnikarjem je izjavil, da mu je prisen sprejem v Rimu dal velik polet, vendar je zavrnil vesti, da je kateri evropski vladi prinesel kakšne stvarne Rooseveltove predloge. Glede uspeha svojih razgovorov v Rimu je bil zelo molčeč.

Rimski diplomatski in politični krogi zanikajo mnenje, da bi bilo treba po vrnitvi Wellesa pričakovati korakov za ustavitve sovražnosti. V primeru, če se zgodi čudež v Londonu, Berlinu in Parizu. Pri vsem tem sodijo, da so utemeljeni upi, da bo Wellesov obisk prinesel stvaren uspeh, ki bo tudi pomemben. Zato je zanimanje za njegovo poslanstvo nespremenjeno.

Britanski in francoski veleposlanik sta bila včeraj gosta Wellesa, na kosilu na ameriškem veleposlaništvu, medtem ko je bil nemški veleposlanik Wellesov gost na čaju. Poslanica, katero je od Rooseveltove prinesel Welles Mussoliniju, je bila v obliki osebnega pisma, s katerim Roosevelt priporoča Wellesa.

Italijanski tisk prinaša pod velikimi naslovi poročila o posvetih, ki jih je Welles imel z Mussolinijem in grofom Ciano v Rimu. Uradno poročilo poudarja, da so razgovori bili dolgi in priseni. O vsebini razgovorov molče.

Splošna sodbja je, da sta oba Rooseveltova odposlanca, eden pri italijanski vladi, drugi pri papežu, uspešno začela delo, ki naj ga opravi v vojskujuči se Evropi.

O razgovorih, ki jih bo Sumner Welles imel nocoj z ameriškim poslanikom v Švici, trdijo, da bodo veljali poročilom o stanju in razpoloženju evropskih nevtralnih držav, kar predstavlja drugi del Wellesove naloge v Evropi.

Sovjetska ofenziva na finskem severu

naj ugotovi najšibkejšo točko za predor v finsko zaledje

Helsinki, 28. februarja. o. Ker je bilo treba računati, da bodo Sovjeti po izpraznitvi Kojivista skušali napasti Viborg čez zaledenel voborski zaliv, je vodstvo finske obrambe že prej poskrbelo za zavarovanje vseh važnejših obrežnih predelov. Ko so Rusi včeraj v velikem številu skušali izvesti napad v tej smeri, jih je sprejel strahovit finski ogenj. Napad je bil ob strašnih izgubah takoj odbit.

Sedanje napade Sovjetov na severu razlagajo Finci v tem smislu, da skuša sovjetsko poveljstvo ugotoviti, kje je na severu in na severovzhodu najšibka točka finske obrambe. Tam bi Sovjeti potem organizirali močan napad, da bi prišli Fincem za hrbet.

Stockholm, 28. februarja. Reuter: Po poročilih iz Helsinkija je bila izpraznitev trdnjave Kojivista izvedena ne samo v največjem redu, temveč tudi skrajno sistematično. Finski posadki so se posrečilo odvlčile iz trdnjave vse topove in ostali material, ki bi mogel kakorkoli koristiti sovražniku. Rusi bodo dobivali krvave pozdrave iz topov, ki so jih že tri mesece prej tolkli iz trdnjave Kojivista. Trdnjave posadke in ostala zavetišča so Finci sistematično uničili. V Helsinkiju ne prikrivajo dejstva, da jim je hudo za padec Kojivista, pristavljajo pa, da je ta trdnjava nudila svoj odpor dalje, kakor so pa mogli računati.

Finci, ki se odločno upirajo proti srditim ruskim napadom južno in jugovzhodno od Viburga, so sedaj ogroženi na severnem bojišču, južno od Petsama. Srdita borba, ki se je začela v ponedeljek pri Jejevju, ki leži 80 km južno od Petsama, se nadaljuje.

Finci so se umaknili na nove položaje pri Nautsiju, ki leži približno 15 km južnovepadno od arktične ceste, ki pelje do železniškega voza pri Rovaniemiju. Po vestih iz Kirkenesa so bili v zraku veliki boji. Prvič so nastopili v teh krajih finska lovka letala, ki so stopila v boj s sovjetskimi izvidniškimi letali.

Snočnje sporočilo finskega vrhovnega poveljstva pravi: Sovražnik je nadaljeval z napadi v Karelijski ožini in sicer južno in vzhodno od Viburga. Pri Nekijerviju, Perijokiju in Rapanjerviju so sovjetske čete doživele težke izgube. Tu so finske čete zajele veliko streliva in uničile 18 tankov. Boji se nadaljujejo. V bližini Vuoksija in Suvante je živahen topniški ogenj. Tudi pri Taipali so finske čete odbile sovjetski napad. Severno od Ladoškega jezera je bilo močno topniško streljanje. Uničeni so bili trije sovjetski tanki in dva blazirana avtomobila. Pri Kuhmu so bili uničeni trije sovražniški topovi. Na ostalih odsekih ni bilo važnejših dogodkov. Včeraj je finsko letalstvo izvedlo ogledniške polete in bombardiralo sovražnikove postojanke in skladišča streliva. Na splošno je bilo udeleževanje letal včeraj veliko. Prišlo je tudi do bojev v bližini operacijskega pasu. Sovjetska letala so bombardirala Lahti, Viimaki, Hango in Abo. Ubita je bila ena oseba v Hahtiju. Gmotna škoda je znatna zlasti zaradi tega, ker so sovjetski letalci metali vnetljive bombe.

Obnovitev zvez med sv. Stolico in Združenimi državami

Rooseveltov zastopnik Taylor je izročil papežu posebno predsednikovo pismo

Vatikansko mesto, 28. febr. o. Včeraj popoldne je sv. oče sprejel v svečano avdienco izrednega veleposlanika Združenih držav pri sv. stolici Mirona Taylorja, ki je sv. očetu izročil posebno pismo predsednika Roosevelta. Papež se je s Taylorjem pogovarjal pol ure. Nato je Taylor obiskal kardinala Maglionija, ki mu je popoldne vrnil obisk v hotelu.

Rooseveltova poslanica, katero je Taylor izročil papežu, se glasi:

»Svetosti! Čast sem imel, da sem v svojem

pismu dne 25. oktobra 1939 izjavil, da bi poslal Vaši svetosti z največjim zadovoljstvom osebnega zastopnika za vzporeditev naših naporov za mir in ublažitev trpljenja. Vaša svetost je bila ljubezniva in me obvestila, da je bila izbira v osebi Taylorja dobrodošla in da jo sprejemate. Izročil sem posebno poslanstvo Mironu Taylorju, ki je moj stari prijatelj in v katerega imam največje zaupanje. Vaši svetosti so dobro znani njegovi človekoljubni napori za pomoč tistim, ki so zaradi političnih dogodkov ostali brez zavetja. Srečen bom, če bo Taylor mogel služiti kot zveza med vsemi stališči, ki bi jih Vaša svetost in jaz želela izmenjati v korist sloge med narodi na svetu. Zaprošil sem Taylorja, naj sporoči prisrčne pozdrave Vaši svetosti, mojemu dobremu in staremu prijatelju, z odkritim upanjem, da bi se mogel naš skupni vzor o veri in človečnosti pokazati enako pri obnavljanju trajnega miru na varnih temeljih svobode in varnosti življenja. Vaš prisrčni prijatelj Roosevelt.«

S prihodom Taylorja v Rim je Amerika po več kakor 80. letih spet dobila svojega uradnega zastopnika pri sv. stolici, kar priča o pomenu, ki ga katoliški Cerkvi daje Amerika danes.

Napadi turškega tiska na Nemčijo

Carigrad, 28. februarja. o. Turški listi so očitno po višjem navodilu — nenadno začeli hudo napadati Nemčijo, katero dolže, da sili Rusijo, naj začne z vojno na Bližnjem vzhodu. Prvi del te vojne bi bil sovjetski napad na Turčijo. Nemška propaganda skuša nahujskati Rusijo proti Turčiji. Turčija hoče s Sovjeti živeti v miru, o čemer je dala že dovolj dokazov. Rusija ne bo z napadom na Turčijo nič pridobila, marveč kvečjemu kaj izgubila. Nauk za to ima v sovražni politiki, katero je proti Turčiji vodila nekdanja carska Rusija.

Preračun banovine Hrvatske - 2 milijarde dinarjev

Belgrad, 28. febr. m. Včeraj sta se v Belgradu vrnila podpredsednik vlade dr. Maček in finančni minister dr. Jure Šušter. Takoj nato je bila v kabinetu dr. Mačka konferenca, pri kateri so bili dr. Maček, dr. Šušter in minister dr. Bariša Smoljan. V glavnem so govorili o preračunskem osnutku za banovino Hrvatsko zaradi bližajočega se 1. aprila, ko stopijo v veljavo državni in banovinski preračuni. Banovska oblast v Zagrebu je izdelala načrt preračuna, ki pa znaša nekaj nad dve milijardi in 200 milijonov dinarjev. Toda politični in gospodarski krogi so prepričani, da tolikšne obremenitve banovina Hrvatska ne bo zmogla. Zato bodo preračun občno skrbili, da bo znašala končna vsota dobro milijardo.

Romunski kralj Karol bo uradno obiskal Italijo v prvi polovici aprila. Redni pomorski promet med Sovjetsko Rusijo in Bolgarijo se bo začel 1. marca. Med Varso in Odeso bo trikrat na mesec redna zveza.

dališča, filma in radio-prenosov, propagande knjig in zvišanja štipendij. Razpravljal je tudi o vprašanjih sodelovanja na drugih poljih, tako na pr. na zdravstvenem

Francoska torpedovka „Simoun“ presekala nemško podmornico

Pariz, 28. febr. o. Francosko mornariško poveljstvo je izdalo naslednje uradno poročilo:

»Včeraj so francoske bojne ladje plule v paktoli blizu rtiča Finisterre ob vzhodu v Biskajski zaliv. Straža na torpednem rušilcu »Simoun« je opazila periskop nemške podmornice. Torpedovka se je tako obrnila proti omenjenemu mestu in je začela metati v vodo granate proti podmornicam. Potem je krožila nekaj časa po sumljivem predelu, nenadno se je znašla ravno pred periskopom pod-

mornice. »Simoun« je z vso naglico zavožil v podmornico in ji presekal zadnji del v globino več metrov. Nato je izstrelil še nekaj granat. Čez nekaj trenutkov je na površje začelo prihajati olje, ki je pokrilo morje na daljavo 8 milj. Nihče od posadke v podmornici se ni rešil.«

Torpedni rušilec »Simoun« je star 16 let, iste vrste kakor slovita torpedovka »Sirocco«, ki je, kakor »Simoun«, potopila od začetka vojne že tri nemške podmornice.

Nova ureditev francoske propagande in cenzure

Napoved o ustanovitvi posebnega propagandnega ministrstva

Pariz, 28. febr. o. Predsednik francoske vlade je včeraj imel v poslanski zbornici govor, v katerem je naznanil, da bo vlada v kratkem ustanovila posebno propagandno ministrstvo, da poenoti in pospeši francosko propagando v tujini. Vlada je ta sklep sprejela zaradi velikih pomanjkljivosti, ki jih kaže francoska propaganda zlasti v Združenih državah, kjer daleč zastaja za nemško. V področje novega propagandnega ministrstva bo spadala informacijska služba, propaganda, radio in cenzura. Od danes naprej bo cenzura zelo omiljena in bodo francoski listi lahko svobodno pisali o vseh poli-

tičnih vprašanjih. Cenzurna določila bodo veljala samo za zadeve, ki se tičejo vojaštva ter državne obrambe.

Po Daladierjevem govoru je zbornica s 450 glasovi proti 1 dala vladi zaupnico, ki se glasi:

Parlament vzame na znanje vladino izjavo ter ji izraža zaupanje. Parlament naroča vladi, da zagotovi enotnost informativne in radijske službe ter da sprejme pravilnik o cenzuri ter s tem zavaruje nadzorstvo, ki bodi v duhu vojaških, diplomatskih in nacionalnih koristi. S tem prehaja skupščina na dnevni red.

Ojačeno kulturno sodelovanje med Nemčijo in Italijo

Rim, 28. febr. DNB. Od 11. do 26. februarja je bilo v Rimu pod predsedništvom senatorja G. Balbina drugo zasedanje nemško-italijanskega kulturnega odbora, ustanovljenega po kulturnem dogovoru med obema državama, podpisanem v Rimu 23. novembra 1938. Ob koncu zasedanja je bilo izdano skupno poročilo, ki pravi, da so razgovori potekali v ozračju pristranskega sodelovanja in da so bila proučena razna vprašanja, ki se nanašajo na kulturno izmenjavo med obema državama. Delegaciji sta z zadovoljstvom ugotovili, da se je kulturna izmenjava med obema državama v letu 1939 ojačala. Nemško-italijanski kulturni odbor je dosegel popolno soglasje, kar bo omogočilo še večjo poglobitev duhovnih odnosov med Italijo in Nemčijo. Dosežena je bila tudi soglasnost glede imenovanja lektorjev in ureditvi lektoratov na nemških ter italijanskih šolah. Dosežen je sporazum glede nemščine in italijanščine na univerzah, višjih in srednjih šolah v Italiji ter Nemčiji. Na kraju je odbor razpravljal o vprašanjih gle-

Stanje angleške vojne mornarice po pol leta vojne

London, 28. febr. o. Angleški mornariški minister Churchill je včeraj imel govor v poslanski zbornici o preračunu svojega ministrstva. Dejal je, da so Angleži do konca lanskega leta izgubili »Royal Oak« in »Courageous«. Veliki bojni ladji »Barham« in »Nelson« sta bili poškodovani, a bosta te dni spet nastopili službo. Vsega skupaj znašajo angleške izgube po pol leta vojne 63.000 ton vojnih ladij, komaj polovico kakor v istem času svetovne vojne. Zdaj pa dela Anglija celo vrsto novih bojnih ladij, ki bodo odpornejše proti napadom iz zraka in iz vode. Ko bo izdelanih pet novih bojnih ladij vrste »George V«, bo Anglija imela 16 največjih bojnih ladij na svetu in bo močnejša od vsake druge mornarice. Nemške boje ladje naj samo pridejo na odprto morje, Angliji so vedno pripravljene spoprijeti se z njimi in jih uničiti. Vojna mornarica bo tudi v tej vojni odločila zmago, zato so veliki izdatki zanj upravičeni in potrebni.

Vesti 28. februarja

Voditelj ukrajinskega narodnega odbora v Rimu Evgen Onacki je poslal Rooseveltovega odposlanca Wellesa pismo, v katerem ga prosi, naj bi Amerika zahtevala ustanovitev ukrajinske narodne države. Taka država je nujno potrebna za politično ravnanje v Evropi in bi odgovarjala tudi mednarodni pravičnosti. Ukrajinci nočejo živeti ne pod kako veliko Poljsko in še manj pod Sovjeti.

Združene države bodo leta 1946 dale Filipinskim otokom popolno neodvisnost.

Nemški guverner za zasedeno Poljsko dr. Frank je včeraj odpotoval na nadzorovanje po opustošenih poljskih krajih.

Prihod sovjetskega ministra za vojno mornarico admirala Kuznecova v Murmansk razlagajo kot znamenje, da bo sovjetsko bojno brodogeje odplulo na obrambno križarjenje po Severnem ledenem morju.

Poljska vlada v Franciji je izdala obširen spis o tem, kako Nemci v zasedeni Poljski iztrebljajo poljski živelj. V spisu je navedenih ogromno podatkov o vsem, kar je poljsko ljudstvo moralo od začetka vojne pretrpeti.

Holandska vlada je izdelala načrt za preselitev 500.000 ljudi iz holandskega obrambnega pasu.

Francoski politični krogi pravijo ob obisku Rooseveltovega odposlanca v Evropi, da sta Francija in Anglija še pred kratkim jasno in odločno povedali kakšni so njihovi pogoji za mir. Zaradi tega bosta brez ozirov vodili boj proti narodnemu socializmu do uničenja.

Podaljšanje newyorške svetovne razstave se bo udeležilo 49 držav. 13 držav, med njimi tudi Jugoslavija, je udeležbo odpovedalo.

Rim je dobil novo vodstvo prestolniških fašistovskih organizacij. V vodstvu so povedni sami stari in preizkušeni fašistovski bojovníki.

Sprememba je v zvezi s splošnimi spremembami pokrajinskih vodstev, ki ga izvajajo po načelih čiščenja napovedanega ob nastopu novega glavnega tajnika stranke Mutija.

Angleški zunanji minister lord Halifax je imel na vseučilišču v Oxfordu pred študenti govor, v katerem je dejal, da se v sedanji vojni vojskuje angleška mladina proti nemški mladini za zmago angleškega, boljšega in bolj človeškega pojmovanja življenja nad nemškim pojmovanjem.

Angleška vlada se pogaja z vrsto nevtralnih držav, med drugimi tudi z Združenimi državami, da ne bi prodajale Nemčiji vojnih surovin. Pričakovati je treba ugodnega zaključka teh pogajanj, je povedal zastopnik angleškega zunanjega ministrstva včeraj v poslanski zbornici.

Nemška vlada je baje zahtevala od Švedske in Norveške, naj preprečita prihod tujih prostovoljcev na Finsko, hkratu pa je obljubila, da bo posredovala za premirje med Sovjeti in med Finsko takoj, ko bi Sovjeti dosegli kak znatnejši uspeh, da rešijo s tem ugled svoje razcapane armade, piše londonski »Sunday Dispatch«.

Norveški parnik »Arnfinn« je včeraj zadel ob neznanu podmornico, ki se je zaradi poškodb potopila. Do nesreče je prišlo blizu norveške obale.

Nemški zunanji minister v. Ribbentrop naj bi v kratkem obiskal Rim ter pojasnil italijanskim voditeljem nadaljnjo nemško politiko, hkratu pa izvedel, kaj misli storiti Italija, če bi se sedanja vojna razširila. Tako poročajo francoski listi iz švicarskih virov.

Sovjetski napad na Turčijo bi prinesel Rusiji polom in boljševizmu konec, pravi turški dnevnik »Jenisabah«.

Rooseveltov mirovni odposlanec Sumner Welles, je bratranec grofice de Lanza d'Ajeta, žene grofa d'Ajeta, ki je dvorni ceremonijar italijanskega kralja in cesarja. Njegov sin, Wellesov nečak, je politični tajnik italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana. Iz teh dejstev je precej razumljivo, zakaj je predsednik Roosevelt izbral ravno Wellesa za pot v Rim in v Evropo.

Angleške letalske sile so včeraj izvedle uspešne polete nad nemškim utrjenim otokom Helgolandom, nemška letala pa so dospela nad veliko škotsko luko Firth of Forth. Ena angleško in dve nemški letali so šli po zlu.

Snočnje francosko vojno poročilo pravi, da so se včeraj udeleževali ogledniški oddelki in topništvo.

Sovjetska Rusija je Nemčiji odstopila v izkoriščanje petrolejske vrelce med južnim Uralom in Volgo. Domnevajo, da bi po daljšem času in pri dobri organizaciji utegnili Nemci od tam dobiti 7 milijonov ton petroleja letno. Tako poroča francoska agencija Havas.

V izpraznjeni finski trdnjavi Kojivisto, od koder so se Finci umaknili zaradi pomanjkanja streliva, niso Sovjeti dobili ničesar takega, kar bi jim moglo za vojskovanje koristiti, pravi finsko uradno poročilo. Od kod neka senzacionalna vest o ogromnem sovjetskem vojnem plenu, ki jo s tako sumljivo vneto prinaša mariborski »Večernik«?

V Londonu se je končala mesarska stavka, ker je vlada mesarjem dovolila zvišati cene za meso.

500 italijanskih pilotov je zadnje dni odpotovalo čez Nemčijo na Finsko. Hkratu je bilo poslanih večje število najmodernejših italijanskih letal, poroča švicarski dnevnik »Schweizerland«.

Nad 100.000 španskih rdečih beguncev bo dobilo posla v francoski vojni industriji, prometu in drugod. Vseh beguncev, med njimi veliko nevarnih revolucionarjev je v Franciji še 500.000.

Švicarska vlada je razpisala novo prostovoljno posojilo za državno obrambo v znesku dveh milijard dinarjev.

Gospodarstvo mariborske občine v prihodnjem preračunskem letu

Maribor, 28. februarja.

Snoči se je sestel mariborski mestni svet k svoji seji, na kateri je prišel v obravnavo preračun za leto 1940/41. Je to peti preračun katerega spravlja sedanja občinska uprava pod streho. Vsa prejšnja leta je imel Maribor svoj preračun v tem času že potrjen, letos pa je občinska uprava morala z njim počakati, ker so se pojavile med sestavljanjem take težave, ki jih prejšnja leta ni bilo. Kljub temu, da je pri nas mir, je vplivala vojna na naše gospodarstvo, draginja se veča, z njo pa je nastopila potreba po zvišanju plač, kar vse je zadelo občinsko gospodarstvo. Izredni čas je naložil tudi izredna bremena našim občanom, posebno še mestom, potrebno je bilo skrbeti za varnost občanov, za zaščito otrok in za zaloge rezervne hrane. V občinsko gospodarstvo je posegla tudi nova uredba glede državne trošarine na alkoholne pijače, tako da so se zmanjšali redni dohodki mariborske občine samo v tej postavki za 600.000 din. Prav tako je velik izpadek dohodkov nastal zaradi velikega števila odjavljenih motornih vozil. Vse te težave in nove naloge se izražajo v številnih novega preračuna, ki je bil na nocojšnji seji sprejet

v končni višini 64,353.520 din

Celotni preračun je višji od prejšnjega za 2.075.080 din. Preračun mestne uprave znaša 28.568.760 din in je višji za 1.152.150 din. Preračun mestnih podjetij je za leto 1940/41 predviden s 35.784.760 din, za leto 1939/40 pa znaša 34.861.810 din. Razlika znaša tedaj plus 922.950 din pri novem preračunu.

Skupni izdatki za uradništvo so v novem preračunu predvideni za 9.152.150 din, za delavstvo 5.438.824 din. Za ureditev draginskih poviškov je predvidena v preračunu pavšalna vsota 1.511.770 din. To zvišanje plač se bo uredilo naknadno, ko bo preračun potrjen. Oziroma se bo posebno na to, da bodo dobili največje poviške tisti, ki imajo najmanjše plače in najštevilnejše družine.

Nova ustanova: cestna uprava

Svoj čas je občinska uprava izločila iz skupnega delokroga gradbene uprave vodstvo vodovoda. Praksa je pokazala, da je bila ta delitev v dobrobit podjetij. Potem se je osamosvojila še premoženjska uprava, ki je prevzela skrb za vse občinske nepremičnine. Tudi to se je izkazalo kot gospodarsko pravilno. Letos je predvidena v preračunu ureditev nove ustanove — cestne uprave, ki bo vodila gradnjo in vzdrževanje cest in trgov, njihovo čiščenje, skropljenje ter olepšavo mesta, pri čemer bo sodelovala z obema Olepševalnima društvoma. Potrebno so nove cestne naprave, ki pa se morajo vršiti sistematično in po določeni načrtu, katerega zahteva novodobni razvoj mesta.

Socijalno skrbstvo

Mariborska občina je svojo socialno dolžnost do meščanov vedno opravljala z vso skrbnostjo. V novem preračunu znašajo skupni izdatki za te namene 4.598.650 din. Njeno mladinsko skrbstvo je menda v naši državi najvzorneje organizirano. Tudi skrb za onemogle stare ljudi je dobra, četudi občinske ustanove v ta namen ne zadoščajo ter mora imeti občina večje število starih revežev v drugih hiralnicah. Socialna davščina, upeljana pred dvema leti, je uspešno nadomestila prostovoljno zbiranje prispevkov za zimsko pomoč ter omogoča občinu, da razmeroma dobro vrši regulacijo zaposlitve svojih meščanov, ki nimajo zaslужka.

Varnostna služba

Maribor ima kot obmejno mesto poseben položaj glede policijske varnostne službe. V preteklem letu je dala občina policiji na razpolago bivši muzej ter zvišala tudi preračun za vzdrževanje policijske za 53.340 din. Policijska služba se bo v tem letu modernizirala, da bo mogla zadostiti svojim težkim nalogam. Varnostno službo pa vrši tudi gasilstvo, kateremu je skušala občina tudi v novem preračunu po svojih močeh ustreči. Potrebno bo, da dobi gasilska četa večje prostore.

Kulturno življenje

Mariborska občinska uprava kaže veliko razumevanje za kulturno življenje ter je do sedaj vedno podpirala delo mariborskih kulturnih organizacij. Velike vsote je žrtvovala tudi za preureditev gradu v muzejske svrhe ter je zanj tudi v novem preračunu še končni znesek 450.000 din. Sedanji težki časi so zadeli tudi kulturno življenje, pa je občina smatrala kot svojo dolžnost, da kulturnim ustanovam z zvišanimi prispevki olajša njihovo delo. V letošnjem preračunu je za kulturne namene določen znesek 349.100 din.

Krajevni šolski odbor je predložil svoj preračun za ljudske in meščanske šole občinskemu svetu že za njegovo prejšnjo sejo ter je bil sprejet v višini 1.442.170 din. Poleg teh izdatkov pa ima mestna občina še posebne stroške za Vesno, katere usoda še ni povsem urejena, ker je to vprašanje vezano z odločitvijo banske uprave. Nujno potrebuje Maribor novo srednjo šolo za II. realno gimnazijo. Razmere na tem zavodu so danes takšne, da se zaradi neprimernih prostorov resno ovira pouk. Poleg tega nima Maribor nobene prave obrtne šole, dasi šteje mesto 800 obrtnih učencev. Vajeniški dom, ki ga imamo, zajame 10% vajencev; nujno pa bi bilo treba poskrbeti tudi za ostale, da bodo imeli na razpolago vse, kar bi jim omogočilo strokovno in ostalo vzgojo.

Mestna podjetja

Mestna občina je končala sedaj reorganizacijo in obnovitev mestnih podjetij. Ko je sedanja uprava prišla pred petimi leti na vodstvo občine, je začela temeljito obnavljati vsa podjetja. Najprej je bil na vrsti vodovod, za katerega je kupila nova zemljišča, aparate za novo vodarno ter je izdala nov pravilnik o mestnem vodovodu. Letošnja zima pa je prinesla opozorilo, da nismo nikdar dovolj pripravljeni na vse. Vode primanjkuje tudi vodovodu ter se bo treba tudi za take izredne prilike pripraviti. Popolnoma obnovljeno je avtobusno podjetje, ki je postavljen na solidno in zdravo podlago ter se je nenavadno razmahnilo. Celoten avtobusni park je moderniziran in obnovljen, en sam voz, katerega je nabavila prejšnja občinska uprava, je še v obratu, vsi drugi pa so novi. Podjetje je sedaj rentabilno ter se bo v tem pravcu razvijalo še naprej. — Klavnic je bila tehnično opremljena za obrat, plinarica pa je skoraj nova. Komorna peč, ki je bila lansko poletje postavljena, je v polnem obratu ter daje cenejši in boljši plin. Obnovljeno je tudi plinsko omrežje. Električno podjetje v redu napreduje ter širi svoj obseg predvsem na okolico. Uspešno se udeležuje pri elektrifikaciji severne meje ter sega s svojim omrežjem že do Svedice in Pesnice, v toku pa je akcija, da poseže čisto v osrčje Slovenskih goric. Če ne bo izrednih dogodkov, se bodo občinska podjetja razvijala tudi v novem preračunskem letu v sedanjem pravcu.

Novi in stari dolгови

Kot smo že v uvodu poudarjali, so prinesli novi časi mestni občini tudi nove naloge, ki so zvezane z novimi izdatki. Teh ne more kriti iz rednih svojih dohodkov, pa je prisiljena, da najame posojila. V novem preračunu je predvideno najetje sledečih posojil: 5 milijonov za zaščito in prehrano, 2 in pol milijona za zaščito otrok ter 5 milijonov za novo tržnico. Sledeče posojilo je samo prvi del, ker so za tržnico predvideni skupni stroški v iznosu 9 milijonov dinarjev. Stara posojila mestne občine znašajo Din 65.307.863,23. Mesto je svojo anuitetno službo v redu vršilo. Letos, ko je občinska komisija začela sestavljati preračun ter so se pojavile večje težave, se je prvotno namerala doseči preračunsko ravnovesje na ta način, da bi občina odločila za eno leto plačilo anuitet ter bi plačala denarnim zavodom, pri katerih ima posojila, samo obresti. Vprašala je prizadete zavode, ki so v polni meri upoštevali stališče mestne občine ter so bili pripravljeni pristati na tak predlog. Vodstvo občine pa se je zavedalo, da s tem ne bi bil problem rešen, temveč samo odložen ter se je zato odločilo, da kljub izrednim prilikam redno vrši anuitetno službo tudi v novem preračunskem letu. Obresti in anuitete so se zaradi najetja novih posojil zvišale za 1.035.420 din ter znašajo 9 milij. 215.230 din.

Mestne davčine

Mariborčane zanimajo pri novem preračunu predvsem davčine. Te pa niso zvišane. Ker je zaradi znižanja trošarine na vino od 1 din na 0,50 din izgubila občina 600.000 din, je bila prisiljena zvišati trošarino na pivo od 60 par na 1 din, kar bo predvidoma prineslo 200.000 dinarjev. Vse druge davščine ostanejo, kakor lani. Reorganizacija davščin ni mogla, dokler ne dobimo finančne samouprave. Imeli bomo v novem letu 40% doklado na neposredne davke in 10% socialno davščino, 13% gostaščino, 6% kanalščino, 4% vodarino, isto vozino, isto davščino na vozila, isto prirastkarino, takso na bivanje tujecev in veselični davek.

APZ. — Koncert Akad. pevskega zbora bo 11. marca ob 20 v veliki Unionski dvorani. Dirigent France Marolt. — Vstopnice se dobe na univerzi v vratarjevi loži. Posetniki koncerta iz oddaljenih krajev naj si jih zdaj blagovoliijo preskrbeti, da se ne bi pripeljali v Ljubljano zaman, kar se je dogajalo dolejš še vsako leto. Cene vstopnicam od 40 do 10, stojčka 7 in 5 din.

Ljubljana od včera do danes

Ljubljana, 28. februarja.

Kronist navadno vsak dan v uvodu govori o vremenu. Pomatijsko vreme se prav lepo dirigira in sneg naglo kopni, pa ni še nikake nevarnosti, da bi grozile našim krajem zaradi naglega tavanja snega povodnji. Vode v Sloveniji, tako Sava, Drava, Ljubljanica, Kolpa in Krka, zaznamujejo še vedno nizko vodno stanje pod normalo. Zivo srebro se je že v raznih krajih jutraj začelo dvigati nad normalo. V zatišjih in na prostem zaznamujemo v Ljubljani danes jutraj +0,5°C, nižja temperatura pa je vladala zunaj v okolici, tako je transformatorska postaja pri Črnučah davi ob 6 zaznamovala — 12°C. Včera j opoldne pa je bilo tam +12°C, torej je živo srebro v dobrih 18 urah zdrknilo kar za 24 stopinj nižje.

Divji zajci napravili ogromno škodo

Letošnjo hudo zimo je razna divjad zelo trpela, zlasti srne so bile prave revice. Veliko gladi so pretrpeli tudi divji zajci, ki jih je hud mraz priganjal, da so se zatekali po živci kar v vasi in so gladali po vrhovih razno staro in mlado sadno dreve. Tudi vrtovi, sadovnjaki in drevesnice v ljubljanski okolici, v mestu in osobito v sestrski občini, so bili, kakor je sedaj očito, močno poškodovani od divjih zajcev. Dreve je bilo visoko na deblu popolnoma objedeno, tako stare hrške in jablane. Še huje pa mlado sadno dreve. Divji zajec je v okolici napravil velikansko škodo, računamo, da okoli 100.000 din. Nekateri trde, da je škoda še večja, kajti uradna cenitev škode še ni izvršena. Okrajna glavarstva so prejela od banske uprave nalog, da ocenijo vso škodo, napravljeno od divjih zajcev na sadnem drevju. Divji zajec, kakor nam poročajo iz raznih gorenjskih krajev, je napravil velikansko škodo po sadovnjakih okoli Skofje Loke in Kranja, kakor tudi okoli Kamnika. Tudi po raznih dolenskih in štajerskih sadovnjakih je od divjega zajca povzročena škoda ogromna.

Mir na policiji in reševalni postaji

Na reševalni postaji niso v zadnjih 24 urah zaznamovali nobene nesreče nezgode in poškodbe. V tem pogledu je bil mir. Nikar pa, ljudje božji, ne mislite, da so naši krepki in poštvalni reševalci držali roke križem. Imeli so polno dela. Prevažali so razne težje bolnike v splošno bolnišnico. Najhuje je bilo v ponedeljek. Ta dan so reševalci dosegli poseben rekord. Zaznamovali so kar 34 voženj. Okoli 8.30 so stopili reševalci v akcijo. Na Tržaški cesti je tramvaj povozil nekoga pasanta. O tem na drugem mestu.

Na policiji, kakor nam zatrjujejo, vlada na videz mir. Imajo pa tudi polno delo in prav delikatne stvari so na dnevnem redu. Zaradi važnosti preiskave ne moremo nič pisati. Ljubljanski jezik pa vedo povedati prav čedne stvari. Je križ, da mora oditi v temačni in hladni zapor kak vledodilci, v trgovskem svetu vелеugleden gospod. Je velik križ! Ljubljanske barabe, kadar gredo v zapore na odmor, pravijo navadno: »Jaka je šel v Arkov hotel! Boljša družba pa išče za take neveselosti najrazličnejše izgovore in pripovedke. Neki poslovni človek je telefonično klical odlično trdko, ki prodaja pnevmatiko. Vprašanje: »Je gospod šel doma?« — Nežen ženski glas: »Ne.« — »Kje je?« — »Odšel je na planine smučati!« — »Tako! Od kdaj pa je g. šel postal ljubitelj zimskega belega športa? Čudno!« — »Da, da, gospod šel rad smučati!« se je glasilo nečisto zatrdilo — »Kdaj se vrne?« — »Ne vem. Naročil je, da se vrne s planin šele prihodnji teden, ker se hoče dobro živno okrepčati in odpočiti. Bil je prav nervozen.« — Pozneje pa se je doglalo, da je g. šel romal v zapore justične palače. So pač čudne sitnosti, kdor se ne zna smukati okrog paračlov.

Tramvajska nesreča na Tržaški cesti

Davi okoli 8 se je na Tržaški cesti v bližini hiše št. 27 primerila hujša nesreča. Namestnik drž. pravobranilca Slavko K. se je vozil na tramvaju. Tam na omenjenem kraju je tako nesrečno in neprevidno skočil s tramvaja, da je padel in se močno poškodoval po glavi. Reševalci so ga prepeljali v splošno bolnišnico na kirurški odelok. Prav ta nesreča je v svari, da moralo biti potniki, ki stopajo s tramvaja, pri skoku zelo previdni in je boljše, da stopajo počasi in oprezo, kakor da skačejo kot kakli športniki.

Boben poje v Ljubljani in okolici

Ljubljansko okrajno sodišče je sestavilo pregledno statistiko o vseh poslih sodišča v preteklem letu. Letos je bilo nam ružežni, kakor v letu 1938. Lani je bilo 10.941 novih ružežni, predlanskim 12.201. Številne so bile tako imenovane realne eksekucije. Bilo je 706 (predlanskim 641) predlogov za vknjižbo prisilne zastave pravice glede različnih terjatev za okoli 10.000.000 din.

Predlagane so bile 104 nove prisilne uprave, predlanskim 99, od prejšnjega leta je ostalo 140 prisilnih uprav. — Odpravljenih je bilo 116 prisilnih uprav. Lani je bilo uvedenih 229 (predlanskim 274) javnih sodnih dražb. Dejansko je bilo lani na dražbi prodano 101 posestvo, predlanskim 92. Veliko je bilo tako imenovanih telesnih odnosno žepnih ružežni. Teh je bilo lani 7976, predlanskim 8132. Razni zarubljeni predmeti so bili na dražbi prodani 312 dolžnikom, predlanskim 465. Da je položaj državnih, javnih in zasebnih uradnikov in nameščenecv gmočno zelo kritičen, osvetljuje tudi dejstvo, da so bili lani 2776 osebam, predlanskim 3545 osebam zarubljeni stalni mesečni prejemki. Deložacij je bilo lani predlaganih 432, predlanskim 717. Dejansko izvršenih je bilo le 428 deložacij.

Pomanjkanje stanovanj na Jesenicah

Stanovanjsko vprašanje na Jesenicah in v bližnji okolici postaja v zadnjem letu vedno bolj občuten in neodločljiv problem našega mesta. Dotok prebivalstva v mesto je vedno večji. V tovarno prihajajo največ z dežele fantje in družinski očetje. Za samce se še kje najde, da se stisnejo pod streho, težje pa je dobiti družinska stanovanja. Marsikateri oče ima delo na Jesenicah, družino pa ima tam, kjer je bil nazadnje zaposlen. In to razdvojen življenje nič kaj dobro ne vpliva ne v moralnem, ne v finančnem pogledu. Drago je tako življenje na dveh ločenih krajih. Če se posreči kje dobiti skupno stanovanje, potem se je treba zadovoljiti z malo sobico in kuhinjo, čestokrat pa celo s samo sobo, ki služi tudi za kuhinjo, jedilnico in spalnico! Razumljivo je, da mora biti na Jesenicah veliko pomanjkanje stanovanj, saj zadnja leta skoraj ni bilo izdatnejše gradbene delavnosti. Številne prilčne hiše nimajo cenjenih družinskih stanovanj, morda se kje dobi podstrešna soba, za katero se zanimajo številni mlajši samci, delavci ali uradniki.

Prav tako poznajo stanovanjsko mizerijo železničarji, ki opravljajo službo na Jesenicah, pa se morajo voziti dnevno z vlaki iz daljine okolice v naporno in odgovorno službo.

Stanovanjsko vprašanje na Jesenicah postaja vedno bolj pereče in dela velike skrbi odgovornim, ki skrbno zasledujejo življenje ter se trudijo, da bi mu pomagali.

Vojvodinski Hrvatje za svoje hrvatstvo

Zagreb, 28. febr. j. Vojvodinski Hrvatje bodo priredili prihodnji mesec v Subotici veliko hrvaško manifestacijo, s katero hočejo poudariti, da so ostali zvesti in odločni Hrvatje. Povabili so na prireditev vse hrvaške ministre, dr. Mačka pa bo zastopal glavni tajnik HSS dr. Juraj Krnjevič. Glavna proslava bo pred starodavno frančiškansko cerkvijo, s čimer hočejo Hrvatje poudariti zgodovinski dan, ko so frančiškani prišli v Vojvodino in od takrat uspešno delovali za hrvaški živeli.

Hrvatska bolničarka odpotovala na Finsko

Zagreb, 28. febr. j. Včera je odpotovala na Finsko kot prostovoljna bolničarka Zagrebčanka Stefanija Skanjec. Odpotovala je sama in sicer skozi Italijo in naprej skozi Francijo, kjer se bo vkracala na jugoslovanski parnik, kateri jo bo pripeljal na Norveško. Od tam pa bo v družbi drugih bolničark, ki se zbirajo z vsega sveta, odpotovala na Finsko. Tako bo Skanjecova prva jugoslovanka, ki bo šla pomagat trpečim Fincem.

Kdor se meča loti...

Zagreb, 28. febr. j. Kdor za meč zgrabi, bo z mečem pokončan... Tako nekako bi se lahko reklo za kmeta Mata Orečiča iz Pisarovine blizu Petrinje. Njega je namreč ubil lastni 18letni sin Imbro. Mate je bil nepoboljšiv pijanec in je preganjal svojo družino, kadar se je vrnil pijan iz gostilne. Tudi pred dvema dnevoma je prihrumel pijan in napadel sina Imbro. Vrgel ga je v sneg in ga hotel zaklati. Toda sin se je okrenil, odtrgal hitro od plota lato in z njo očeta pobil do smrti. Mladenec se je nato sam prijavil oblastem. Mata je zadela ista usoda kakor njegovega očeta pred 15 leti. Mate je namreč takrat v prepiru ubil svojega očeta, sedaj pa je tudi sam umrl pod smrtnimi udarci lastnega sina.

Bencinske karte v Mariboru

Predstojništvo mestne policijske v Mariboru poziva one lastnike motornih vozil, ki so zaprosili za bencinske karte, da jih dvignejo od 27. febr. do 1. marca 1940 od 16—18 v sobi št. 4. Prometno knjižico prinesite s seboj. Bencinske karte dobijo le oni, ki so svoja vozila za leto 1940 že prijavili. Rok poteka 29. febr. 1940.

Smrt vznemirja Craigley College

»Moram hiteti. Po pravilih moram biti epet pred zajtrkom nazaj v šoli. Ali hočete z menoj v šolo, gospa?«
Amerikanka je že bila stopala z njim. Seveda! Pogledite ta krasni cvet, ki sem ga bila našla! Ali mislite, da bom zdaj še lahko videla Irvina? Če je že pri poku, pa mu ga bi morda Vi izročili! Imenuje se »Venerina copatka« in mislim, da je zelo redek cvet.«
MacPhey ni ničesar odgovoril. Nekaj časa sta stopala molče drug ob drugem. Gospa Bernard-Mose je spotala pazljivo ogledovala žive ograde, če ne bi morda našla še kakšno divjo rožo. Nato je pogledala na voziček, vzela krompir, ga preložila iz roke v roko ter rekla:
»Kako je prijeten vonj angleške zemlje!«
Nato je vrgla krompir v vrečo in vzdihnila:
»Skoraj eram me je, da toliko uživam lepoto tukajšnje prirode, to lepo poletje. Ko se tako sprehajam, mi je težko... Težko mi je verovati, da se je tista strašna stvar zares dogodila... Rada bi mislila in bila prepričana, da je Erik padel zares kot žrtev nesrečnega slučaja.«
»To ni bil nesrečen slučaj,« je odgovoril trdo MacPhey. »Človek ne sme sebe slepiti s soncem in zelenjem drevja.«
»Vem,« je rekla gospa Bernard-Mose z otočnim nasmehom. »Toda, ko gledamo, kako je priroda lepa, nam je težko vero-

vati, da bi bili ljudje tako zlobni, tako grdi, da bi mislili samo na ubijanje in na maščevanje!«
»Ljudje so taki, odkar obstoje,« je rekel zelo resno MacPhey. »Oko za oko, zob za zob... Ta stari pregovor velja danes kakor je bil veljal pred tisočletji.«
»To je strašno!« je vzklila gospa Bernard-Mose.
»Tako je,« je rekel MayPhey in jo pogledal izpod čela.
Prišla sta do ovinka. Mala zapornica iz desek je zapirala vhod na polje. MacPhey jo je odrinil in porinil svoj voziček na polje.
»Tu je bližnjica. Zmerom grem tukaj,« je rekel MacPhey.
Gospa Bernard-Mose je zagledala čredo krav, ki so se mirno pasle ob majhnem jezercu.
»Veste,« je rekla z nasmehom, »roditel sem se in odrasla v New-Yorku, in bojim se krav. Upam pa, da ne bodo posebno nevarne.«
Junakso je stopila na polje in MayPhey je zaprl vrata za njo.
»Ne, krave nima ne bodo ničesar zle-ga storile,« je rekel. »Tu se nama ni treba bati...«
Šla je za njim po ozki stezi, izhajeni v travi. Nič, prav nobena sled je ne bi opominjala na civilizacijo dvajsetega stoletja v tem mirnem kotičku. Človek bi si lahko mislil, da se nahaja v šestnajstem ali pa

kakem drugem stoletju. Toda malo naprej je železniška proga dejala moderen značaj tej prostrani simfoniji. Gospa-Bernard-Mose je jo pogledala, kakor da bi se nanjo jezila, toda spet se je hitro razveselila, kakor da se je spomnila nečesa prijetnega.
»Železniška proga me zmerom spominja na moža,« je rekla in se pripognila, da bi odrgala cvetlico. »On dosti potuje, toda zmerom poslovno, revež! Nikoli ni imel časa, da bi prišel do Evrope, in prepričana sem, da bi mu tukaj silno ugajalo! Vzljubil bi ta kraj, kakor sem ga vzljubila jaz... Ne bi se mi smejal, ker sem vstala tako zgodaj, da bi mogla tavati po poljih.«
MacPhey jo je pogledal in vprašal:
»Kdo pa bi se Vam zaradi tega smejal?«
»Oh, vsi moji prijatelji, ki sem jih imela pred poroko,« je rekla gospa Bernard-Mose in naredila kretinjo, kakor da obsega celo troje možkih. »Veste, igralci. Ta vrsta ljudi živi ponoči, čez dan pa spi...«
»Igralci?«
»O? Moj Bog, izdala sem se!« je rekla in zardela. »Da, pred poroko sem bila igralka. Pa ne dolgo... To je neumno prikrivati, toda moj mož želi to zaradi svoje družbe, ki precej gleda na forme, delno pa tudi zaradi svojega položaja.«
Obmolnila je, se nervozno nasmehnila in nadaljevala:
»Sklenila sva zato, da morava mojo preteklost prepustiti pozabili. Bodite toliko ljubezni in nikar ne govorite o tem v šoli...«
»Lahko se popolnoma zanesete name, gospa Bernard-Mose. Moja vloga obstoji v

tem, da odkrivam tajne in ne, da jih raznašam,« je rekel MacPhey.
»O, hvala, velika vam hvala!«
Ko sta stopala čez polje, je postala gospa Bernard-Mose zelo zgovorna. Pri-povedala je o Ameriki in je rekla, da je pomenila je nenevarno prijetno, ko se razgovarja z rojakom in da ji je žal, ker nima zaradi obstojećih okoliščin prilike, da bi često imela to zadovoljstvo. Nekam vsiljivo je začela eprševati MacPheya o njegovi družini, ženi in otrokih.
Detektiv se je nasmehnil in kratko odgovoril, da ni poročan, nato pa poglaval voziček po jarku, ki je odvajal to polje od drugega, po katerem je tekla železniška proga.
Gospa Bernard-Mose je začela govoriti o svojem pastorku:
»Upam, da moje potovanje vendar ne bo zastoj... Ko sem prišla, sem videla, da je Irvin zelo razvjen, zelo neprijeten in sovražno razpoložen do mene. Sedaj pa se me je že navadil in se zelo izpremenil. Ilekone sem ga vzljubila in mislim, da se tudi on počasi privaja name.«
Dva majhna bela metulja sta se igračkala nad poljskim cvetjem, v daljavi pa se je zaslišal ropot vlaka.
»Lepo je od gospe Dodda,« je nadevala, »da je razumel moja čustva in dovolil Irvinu jutranje sprehode z menoj. Voli je tako zaposlen z urami, da se drugače tako rekoč niti videti ne moreva.«
MacPhey je pogledal na progo.
»Ali mislite, da je to pametno in previdno od Vas, ko podpirate njegovo željo,

da hodi iz hiše pred zajtrkom?« je vprašal.
»Previdno?«
»Govoril sem o tem z gospodom Doddom, pa me ni hotel poslušati,« je nadaljeval MacPhey. »Jaz sem jutraj zmerom zaposlen. To je edini čas, ko ne morem zapustiti nani. Če kdo preži nanj, potem lahko izkoristi prav ta čas!«
Gospa Bernard-Mose ga je prišla za roko. Bobnenje vlaka se je vse bolj približevalo.
»Pa menda vendar ne mislite... O, ne, nihče si ne bo upal sredi belega dne! Si ne bo upal! To bi bilo preveč nevarno!«
»Nevarno? Kaj morda ni bilo nevarno ubiti Erika v njegovi postelji? Toda, ko že govorimo o nevarnosti...« je rekel MacPhey in pokazal na progo, na katere koncu se je že pojavil velik oblak belega dima iz lokomotive. »Pogledite brzi vlak iz Londona. Dobro bi bilo, da ga pustimo mimo in da gremo šele potem z vozičkom čez progol!«
Prišla sta do spuščenega zapornice in čakala, da je šel vlak mimo. Jeklena proga se je lesketala v soncu. Pesem škripančkov se je izgubljala v bobnenju in hropenju stroja. Stala sta drug ob drugem, oba zatopljena v svoje misli, in vlak je zdrvel mimo njiju ter puhnil vanju svoj vroči dih ter jima zaglušil ušesa. Gospa Bernard-Mose je nehote krčevito zgrabila MacPheya za roko. Tisti hip pa se je zra kstresel od škripanja naglo potegnjenega zavor. Vse vlak se je stresel in vagoni so udarili drug ob drugega... Kolesa so zacvilila na bleščetih tirih

Od tu in tam

Pravosodni minister dr. Lazar Markovič je imel v Sarajevu na večerji, ki so jo njemu na čast priredili sarajevski radikali, ponovno govor o srbsko-hrvatskem sporazumu in o njegovih posledicah za razvoj našega notranjpolitičnega življenja. Naglašal je, da je opozicija pomagala, da se je ideja sporazuma razširila med ljudstvom, da so bili ustvarjeni s tem nekateri psihološki razlogi za sprejetje sporazuma. Posebej pa je naslovil apel na nestrpne Srbe, rekoč, da je v sporazumu ni točke, ki bi ogrožala kakršnekoli srbske interese ali pa interese posameznikov. Ničesar ni, kar bi slabilo edinstvo. Toda izvedba sporazuma zahteva časa in logično je, da pride včasih do sporov. Taki spori so in jih bo še nekaj. Ko smo se opredelili za politiko sporazuma, je rekel dr. Markovič, smo si bili v svesti težav, na katere bomo naleteli. Te težave pa ne smejo biti razlog, da bi odnehal in da bi zapustili pot, po kateri sedaj hodi mož. Dalje je minister dr. Markovič naglasil, da se nobeno vprašanje v državi ne da rešiti na način, katerega večina Srbov ne bi sprejela, prav tako pa se ne bo dalo bosansko in hercegovsko vprašanje rešiti na način, s katerim večina Srbov ne bi bila zadovoljna. Na koncu so bosanski radikali, ki so večinoma pristali dr. Markoviča, izvolili poseben akcijski odbor in sestavili resolucijo, v kateri se odločno izrekajo za politiko sporazuma in pozdravljajo delo za zedinjenje vseh radikalov.

Banska oblast v Zagrebu je poslala vsem časopisom okoliščino, v kateri jih prosijo, da v bodoče pri cenzuriranih člankih navedo, da gre za državno cenzuro, ne pa morebiti za bansko cenzuro, kakor napačno javnost misli. Dogajalo se je namreč v zadnjem času, da je cenzura na Hrvatskem mnoge liste opozicije (ki pa so sicer pisane v zelo hujškem tonu) precej pobelila, med bralci pa je nastal dojem, kakor da nova oblast na Hrvatskem zatira opozicijski tisk. Zato je sedaj ban naprosil liste, naj svojim bralcem to vprašanje pojasnijo. Brez dvoma je, da ima banska oblast svoj vpliv na cenzuro, če ne drugače, pa v tem, da opozicijski listi ne smejo napadati po nepotrebnem oblasti, ki pa je na Hrvatskem v rokah HSS.

Skadersko jezero bodo začeli izsuševati. Tako je napovedal bivši minister za telesno vzgojo Gjura Čejović v Podgorici poudarjajoč, da je gradbeno ministrstvo že pripravilo večino načrtov in da se sedaj pogajajo z neko industrijsko skupino, ki naj bi dela prevzela. Dalje je Čejović govoril o sporazumu poudarjajoč njegovo veliko vlogo v našem političnem življenju in zagotavljal svoje poslušalce, da bodo pri nadaljnjem urejanju države upoštevane tudi zgodovinske posebnosti Črne gore. Kaj je mislil s tem povedati, pa iz časopisnih poročil ni razvidno. Znano je pač, da so narodni Črnogorci izjavili, da bodo ostali skupaj s Srbijo, kakor je bila sklenila na koncu vojne velika črnogorska narodna skupščina. Le voditelj črnogorskih federalistov dr. Drjevič se včasih oglašal in poudarjal, da bi tudi Črna gora zaslužila več upravne samostojnosti, ko se že vsa država preureja.

Predavanje o ureditvi banovine Hrvatske je imel v Vranju vseučiliški profesor iz Beograda dr. Tasič, ki je sodeloval tudi pri prvni obdelavi besedila sporazuma. Tasič je govoril zgolj s pravne strani in je podrobno razlajeval novo ureditev banovine Hrvatske, po katere zgledu naj bi se preuredila še ostala država. Dr. Tasič je nazadnje rekel, da gleda kot pravni strokovnjak optimistično na nadaljnjo ureditev države, kajti za federativno obliko države je najboljšje jamstvo ureditev ameriških Združenih držav. Toda treba je to preureditev pri nas izpeljati polagoma in obzirno in pri tem upoštevati tradicijo slovenskega, hrvatskega in srbskega naroda.

V kratkem bo pri nas uvedeno nadzorstvo nad celotnim izvozom živine in živinskih proizvodov v tujino. Uredba ima namen poenostaviti naš izvoz živine tako, da ne bo več veljal poseben postopek za določene države in različni plačilni pogoji oziroma cene živine. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine bo skušal izvažati živino tja, koder bodo najboljše cene, obenem pa se bo plačilni promet uredil tako, da bo v skladu z našo devizno politiko. Šef zavoda za pospeševanje zunanje trgovine bo upravnik zagrebske Gospodarske sloge dr. Rude Bičanič. V kratkem bo izdelan tudi načrt, ki bo najboljši prikladen za čim bolj enostavno poslovanje pri izvoznem režimu.

Belgrajska policija je nazadnje le odkrila morilec starega prekupčevalca Popoviča. Zločin je izvršil 23 letni krojaški pomočnik Manevič-Draskalevič. Morilec so kmalu prišli na sled po prevleki kovečka, v katerega je morilec slihal truplo svoje žrtve. Trgovec, ki je to prevleko prodal, je znal opisati kupca, obenem pa se je javil tudi postrešek, ki je nesel morilec koveček s truplom iz stanovanja ven iz mesta, seveda ne da bi vedel, kaj nosi. Takoj nato je policija postavila morilec za sedlo in ga presenetila. — Mladenšč je potem natančno povedal, kako je izvalil prekupčevalca v svoje stanovanje in ga tam zavrtno umoril. Popovič je bil toliko močan, da se je napadalcu upiral, naker je morilec kar brez uma rezal z nožem in žrtve vso razmesaril. Truplo je imel nato en dan v stanovanju, naslednjega dne pa ga je dal prenesti v staro šupo. Potem je pospravil krvave madeže v stanovanju, vso krvavo posteljnino pa je zavil in jo nesel spravit k svojemu prijatelju. Ko so truplo žrtve odkrili, je morilec hladnokrvno opazoval, kako so policaji truplo prenašali. Na policiji je morilec govoril odkrito in prostodušno, kakor da se ni nič posebnega zgodilo. Povedal je tudi, da se je pri Popoviču nadejal tisočakov, v resnici pa je našel le 700 din in nekaj zlatnine. Zločin pa je utemeljeval s tem, da je smatral Popoviča za škodljivca človeške družbe. Popovič je bil star, brez sorodnikov, zbiral je denar in odiral vsakega, kogar je dobil v pesti. Zato je smatral za potrebnega, da takega človeka odstrani. Morilec je bil nenavadno hladnokrvn, prav kakor morilec Ninković, ki je na poseben način pred petimi meseci umoril in oplnil ruskega prekupčevalca Tromsena.

Belgrajskega izvoznika živine Dimitrija Markoviča je izročil sodišče zavod za pospeševanje trgovine. Ta zavod je odredil posameznim izvoznikom število glav za izvoz pripravljene živine. Zgodilo pa se je, da so nekateri mali izvozniki svoja dovoljenja prodajali večjim izvoznikom in s tem se je trgovina kopičila v rokah nekaterih večjih trgovcev. Tvrda Markovič si je nakupila več potrdil, obenem pa je spreminjala izvozne dovoljenja na ta način, da je spreminjala datume, za katere je bil določen izvoz živine. To pa zato, ker mu določeni datum ni prijal in bi izgubil izdano dovoljenje, če ga ne bi izvršil. Zavod za pospeševanje trgovine je ugotovil pri tvrdki Markovič več takih grehov, zaradi katerih si je tvrdka pridobila na nepošten način velike zaslužke. Zavod je stvar izročil sodišču, ki bo ugotovilo dejansko stanje.

Sloviti režiser, igralec in romanopisec **Sacha Guitry** pokaže svoj najnovejši film

Na elizejskih poljanah

Ramontous les Champs Elysées
Danes premiera! Ob 16., 19. in 21. uri

Kino Union Tel. 22-21

Učitelj, potomec Ludvika XV. Napoleona in Marata pripoveduje učenec zgodovino elizejskih poljan, ki tvorijo enega najzanimivejših delov pariške in franc. zgodovine sploh!

Film slika, bleška, razkošja in napetih dogodkov!

Lucien Baroux, Jacqueline Delubac

»Slovenska knjiga«

Seznam slovenskih knjig, ki so še v prodaji

»Slovenska knjiga«, seznam po stanju v prodaji dne 30. junija 1939. Izdala Organizacija knjigarjev dravske banovine v Ljubljani, uredil Niko Kuret, bivši tajnik Jugoslov. knjigarnice. Ljubljana 1939. 8°, 392 strani, broširano 20 din.

Vsi kulturni narodi, ki jim je knjižni produkt na taki višini kot pri nas, izdajajo seznam knjig. Nekatere države imajo to celo zakonjeno (n. pr. Nemčija), druge pa so organizatorno tako močno razvite, da zmerejo njihove, sem spadajoče organizacije izdajati brez presledka dnevno, tedensko, mesečno, letno in večletno popolno bibliografijo, ki je nekak vodnik kulturnega izražanja v tiskani besedi. Pri nas se je to po zaslugi dr. Slebingerja in Slovenske Matice poskušilo, izdali smo »Slovensko bibliografijo« 1907 do 1912, za leto 1929 in ob času novinarske razstave leta 1937 »Slovenski časniki in časopise ter zadnje — od istega avtorja — »Kmetijsko bibliografijo«. Vsekakor je bibliografija strokovnjaka nekaj drugega kot seznam, ki ga je uredil prof. Niko Kuret kot bivši tajnik Jugoslov. knjigarnice in izdala Knjigarska organizacija. Na 392 straneh je urednik razporedil vse knjižni produkt, ki se ga dobijo, po sistemu nemške tedenske bibliografije. Posameznih strokovnih skupin, ki jih je 24, ne bomo podrobneje ocenjevali. V vsaki izmed njih bo našel kupec in prodajalec marsikaj, za kar ni vedel, kaj pa je tudi izpuščenega. Nekatere knjige, ki jih urednik zaradi vsebine ni mogel opredeliti v eno samo skupino, seznam navaja v dveh in tudi v treh, včasih celo z različno (!) ceno in oznako. Prav posebno je močna leposlovna skupina (pesništvo in pripovedništvo) na 68 straneh, s čemer je mnogo pomagamo našim knjižničarjem. Naši odri bodo veseli skupine »Dramatika, gledališče, film«, le škoda, da urednik, ki je strokovnjak v tej literaturi, ne navaja tudi število ženskih in moških vlog. S tem bi bilo pomagano kupcu in prodajalcu, če se že v vodni besedi poudarja, da bodi ta katalog predvsem v pomoč knjigarjem. Na koncu 24 skupin je

obširen »Imenski in stvarni seznam«, po katerem more vsakdo najti naslov knjige, če ve pisatelja ali če ve naslov knjige. V uredništvu sporočilo se urednik opravičuje raznih neatočnosti. Neutemeljeno pa je izpustil v seznamu navedbo formata (40, 80, 120, 160). Z nepopolnimi priglasicami založnikov bi se dalo v večji knjigarni (saj ima skoraj vse te knjige n. pr. Jugoslov. knjigarna) ali v Univerzitetni knjižnici določiti velikost knjige.

Naj bi se tak katalog ločil od bibliografije samo v tem, da bi bila razprodana dela izpuščena. Take kataloge namreč izdajajo večja svetovna založništva. Nekaj tiskovnih neenakosti je še, ki jih preprosti ljudje takoj ne razumejo, in sicer oznaka za vezano knjigo z v. in V. ter broširano z br. in Br. To pa ni napaka tiskarne, ampak korektorja.

Katalog je velik napredek v razvoju našega knjigarstva in bi bilo prav, če bi se ta organizacija prenovirala in v svoj krog pritegnila vse založnike, knjigarne in knjižnice, in bi tako s skupnimi močmi izdajala bibliografijo, podobno kot Francozi in Nemci. Kdor drugi je bolj poklican kot taka organizacija, kot posredovalec tiskane besede med pisatelji in narodom, da izdaja bibliografijo. Seve bi bilo prav, da se z zakonodajo ta nova organizacija podredi ministrstvu prosvete. S tem seznamom pa Slovenci pač prednjačimo pred Hrvati in Srbi.

Nekaj naj bo še omenjeno. Založnica je izdala tiskano prilogo, in sicer v omejenem številu. Priloga vsebuje seznam okrajšav vseh založnikov, ki so pri posameznih knjigah označeni. Ta seznam, pa žal, vsebuje nepopolne naslove založnikov. Ali bi ne bilo pravilno, da bi bile te okrajšave pojasnjene že v seznamu? Kaj vidimo v tej prilogi? Kar mgolji samozaložb, oziroma založb enodnevnice. Temu je vzrok odsajada slovenskega kulturnega ustvarjalca, ki išče založnika za svoje delo, končno pa se mora odločiti, da knjigo izda sam. O tem bi bilo dobro javnosti povedati kaj več. Knjigar.

Razne zgodbe iz sodne dvorane

Trije tatovi obsojeni na 2 leti 8 mesecev - Dva mlada razbojnika - Velik ciganski plen

Ljubljana, 28. febr.

Okraški pri vojakih tovariša, je eden najhujših zločinov, ki jih pozna vojaški kazenski zakon. Je pa tudi najsmotnejše dejanje razen izdajstva. Mladi kmet Rudolf Cener iz Cankove pri Križevcih je bil poklican na orožno vajo ter je bil dodeljen nekemu vojaškemu taborišču ob zapadni meji na Vrhniki. Tam je služil tudi Anton Lukan, ki je imel poleg svojega ležišča kovčeg, v katerem je imel shranjeno obleko in nekaj denarja. Nekega dne — bilo je 21. oktobra lani — je Cener vlomil v kovčeg ter tovarišu odnesel civilno obleko, perilo in čevlje v vrednosti okoli 400 din in 42 din gotovine. Nato je Cener pobegnil iz taborišča ter krenil proti Ljubljani. Zunaj na polju je odrgel vojaško obleko in vojaške čevlje. Pozneje so ga 11. novembra prišli v Križevcih. Pred malim kazenskim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Lederhas, je bil obsojen zaradi zločina vlomne tatvine, prestopka dezertacije in prestopka, ker je odrgel erarično blago, na 1 leto in 1 mesec robjice. Cener je kazen sprejel.

Zaradi zločina tatvine 40 litrov bencina je do bil 1 leto in 2 meseca robjice, je pač tudi za pokličenega tatoviča huda. Jože Breznik, rojen leta 1912 v Rafolci, občina Lukovica, okraj kamniški, je po poklicu zidar, toda opustil je to pošteno rokodelstvo in se poprijel vlomilstva. Bil je že večkrat kaznovan zaradi raznih tatvin in vlomov. Ivanu Žlebniku v Domžalah je 20. januarja odnesel 20 litrov bencina, kozeje 2. februarja pa pločevinasto posodo z 20 litri bencina. Pred malim senatom je Brez priznal tatvino. Obsojen je bil, kakor gori navedeno.

Janez Gabrovec, star in nepoboljšljiv tat, je bil leta 1874 rojen v Vranji peči, občina Homec, okraj Kamnik. Letos 24. januarja je v Domžalah ukradel Alojziju Praprotniku 180 din vredne, nove čevlje, in Mariji Vovkovi 3 kg marmelade v vrednosti 90 din. Gabrovec je tat iz navade, ki je polovico svojega življenja prešel po raznih ječah. Bil je obsojen na 5 mesecev strogega zapor.

Pred malim senat sta stopili dve ciganki, starka Margaret in mladenka Cilka. Lani jeseni sta se z večjo cigansko družbo klatili po Notranjskem, kjer so cigani izvršili prav velike vlomne tatvine. Najprej so ženske hodile okrog po hišah, prošeč milodarov. Pri tem so si ciganke ogledale položaj in premoženje kmetov, naker so cigani ponovno vedno na enak način, da so odrezali okenko šipo, odprli okno in se potihoma splazili v kmečko stanovanje, izvrševali razne vleme. Lani 8. oktobra so cigani dobili izredno velik plen na Rakitni pri Meri Mikuševi. Odnesli so si 37 bankovcev po 100 francoskih frankov, 15 bankovcev pa 100 din in izginili. Nato so izvršili štiri velike vleme po vaseh okoli Sv. Vida nad Cerknico, porabli so ljudem mnogo obleke, perila in obutve v skupni vrednosti 16.000 din. Pred malim senatom sta ciganki zanižali vse tatvine in se izgovarjali, da sta samo beračili okrog. Cilka pa je v svoji nerodnosti vendarle izdala staro Margaret, ki je bila na njo kar besna. Pravih ciganskih tatov še niso izsledili, ker so se cigani pravčasno umaknili v druge kraje tja na jug. Razprava je bila začasno preločena, da se izvedejo še razni dokazi. Ciganki, čeprav sta mlo prosili za svobodo, sta bili pridržani v sodnih zaporih.

Veliki senat je včeraj sodil dva mlada razbojnika. Senat so tvorili: s. o. s. g. Ivan Kralj, kot sodniki so bili g. g. Ivan Brelj, Fran Orožen, Rajko Lederhas in dr. Leon Pompe. Javno tožbo, ki je oba mlada razbojnika obtoževala zločina roparskega napada, je zastopal dr. Hinko Lučovnik. Pavel Dermastja in Stanko Posavec sta dne 19. decembra lani sedela v neki gostilni v St. Vidu nad Ljubljano. K njima je zvečer priselil trgovski potnik Valentin Rakun. Za oba je plačeval pijačo in ju tudi dobro pogostil. Pozno v

noč so zapustili gostilno in krenili po stranski poti proti Vižmarjem. Krenili so še v neko drugo gostilno. Tudi tu ju je trgovski potnik dobro napojil. Nato so se napotili iz gostilne proti domu. Oba fanta sta ga spremljala. Ko so prispeli do železniške proge, sta ga nenadoma napadla, podirala na tla in močno preplela, tako da je postal Rakun nezavesten. Razbojnika sta mu pobrala do 700 din gotovine in pobegnili. Rakun je nezavesten ležal v snegu dobro uro. Ko je prišel k sebi, je ves krvav šel na svoj dom. Drugi dan je šentivški orožnikom prijavil rop in ti so kmalu imeli oba razbojnika, pri katerima so našli le 200 din gotovine. Pred velikim senatom sta zvrčala krivdo drug na drugega. Bila sta obsojena: Pavel Dermastja na 3 leta in pol robjice, Stanko Posavec pa na 2 leti strogega zapor.

Športne vesti

GVSP odgovarja

V eni zadnjih številčk smo ob priliki poročila o smučarskih tekah SK Ilirije v Planici ostro obsojili postopek Gorenjske zimske-sportne zveze, ki je prepovedala svojim tekmovalcem pri tekmah nastopiti. Gorenjci s svojim obširnima dopisom danes utemeljujejo svoj sklep in ga opravičujejo. Dopis GVSP prinašamo v izveščku in se glasi:

Sklep GVSP z dne 14. februarja letos, s katerim je zabranila nastop svojih tekmovalcev na prireditve SK Ilirije v Planici, je bil opt na dejstva, ki so tak sklep opravičevali, in sicer: GVSP do 14. februarja ni bilo znano za katerokoli prireditev. Trditve SK Ilirije, da se je SK Ilirija s posebnim dopisom obrnila na SK Bratstvo za preložitve tekme, so neresnične.

Na ozemlju GVSP je podzveza primorana štiti prireditve svojih članov, v tem primeru SK Bratstvo, ki je svojo prireditev že decembra prijavil JZSZ, dočim prireditve SK Ilirije ni bilo predvidene.

GVSP nikdar ne bo dopuščala, da bi se vršile na njenem ozemlju slihe nepripravljene prireditve na isti dan, kajti dejstvo je, da bi finančno močnejši klub z dragocenimi darili in z različnimi obljubami in ugodnostmi privabil na svoje prireditve več tekmovalcev, kakor pa klub, ki se bori s težkimi finančnimi vprašanji.

V interesu GVSP je, da podpira svoje klube z vso moralno podporo in sredstvi. Tekmovalci, ki so nastopili na tekmah SK Ilirije 18. febr., niso bili prijavljeni s strani svojih klubov, pač pa so nastopili samo kot osebe in ker je to glasom tekmovalnega pravilnika nedopustno, bo GVSP izvajala konsekvence, v smislu svojega sklepa z dne 14. febr. Sklep GVSP so podpisali vsi njegovi člani, ter s tem pokazali disciplino tudi v takih vprašanjih.

GVSP bo v bodoče vsak tak primer z vso svojo odločnostjo tudi znala rešiti z ozirom na njene dolžnosti. Na ozemlju GVSP ima pravico odločevanja le GVSP.

Ce je kdo kršil pravila, jih je kršila Ilirija s tem, da je prepusila k startu tekmovalce brez klubove vednosti; kakšna sredstva je GVSP uporabila, da obvaruje tekmovalce GVSP pred kaznijo, ni važno, pač pa je važno to, da so imela darila, ki so glasom tekmovalnega pravilnika nedovoljena.

Ni res, da je GVSP poslala kakšno posebno brzojavko Sukancu in dopis Zvanu.

Res je, da je letos dovolj snega, in ravno zaradi tega se čudimo, da SK Ilirija ne osredotoči svojega dela v veliki Ljubljani, kjer je sigurno dovolj revnih smučarjev, ki stremijo po smučah in koleh...

Ce že ima SK Ilirija v Planici svoje poslovanje, naj jih ima, toda GVSP ne bo dovolila, da

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer- sko stanje	Tempe- ratur v °C		Relativna vlažn. v %	Oblognost od — — —	Veter (smer, ja kosi)	Pada- vine	
		na vešje	na manjša				m/m	vrsta
Ljubljana	767.4	5.6	0.8	55	3	0	—	—
Maribor	767.1	3.0	10.0	90	5	0	—	—
Zagreb	767.3	5.0	7.0	90	6	0	—	—
Belgrad	767.1	3.0	5.0	70	5	SE ₁	—	—
Sarajevo	768.1	6.0	4.0	90	10	0	—	—
Vis	764.1	8.0	7.0	90	10	SE ₆	—	—
Split	763.8	12.0	10.0	80	10	ESE ₁	—	—
Kumbar	763.7	12.0	10.0	80	1	E ₂	—	—
Zirje	765.0	10.0	6.0	70	10	NE ₁	—	—
Dubrovnik	763.5	13.0	10.0	80	10	ESE ₂	—	—

Vremenska napoved: deloma oblačno, stanovitno in zmerno hladno vreme. Najnižja toplota zraka na letališču —2.6 stopinj C.

Koledar

Danes, sredo, 28. februarja: Gabrijel. Četrtek, 29. februarja: Roman.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjini trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec ded., Rimska c. 31.

Prosvetno društvo Trnovo, Na XII. prosvetnem večeru drevi ob 20 v Društvenem domu, Karunova ulica 14, bo imel zanimivo predavanje za naše vrtnarje in vse tiste, ki imajo veselje do dela na svojih vrtovih g. Martin Humek, sadjarski nadzornik v p. Naslov predavanja je: »Manj znane zelenjadne rastline«. Vstop prost.

Odkrijte posebne pralne sredstva za volno in svilo. Brezplačno poskusno pranje s senzacionalnim novim sredstvom Čistini se vrši vsak dan v trgovini Lavrič, Celovška cesta št. 28 (poleg pivvarne Union). Prinesite s seboj volnene ali svilene stvari.

Koncerti Ljubljanskega kvarteta so vedno za prijatelje komorne glasbe eden najlepših dogodkov naše koncertne sezone. Z izredno ljubozno in vztrajnostjo so se posvetili gg. Pfeifer, Stanič, Sušteršič in Müller komorni vokalnem kvartetu. Tekom let so si vežbali izredno velik repertoar in iz te svoje zakladnice nam bodo zaigrali v petek, dne 1. marca v veliki filharmonični dvorani ob 20. uri Mozartov, Zikov in Debussyjev kvartet. Po običajnih cenah se dobe vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Na koncertu orkestralnega društva Glasbene Matice, ki bo v ponedeljek, dne 4. marca v veliki dvorani hotela Union, bosta izvajani poleg Škerjančeve Suite v 8 stavkih še dve francoski noviteti za Ljubljano: Faurejeva predgra k operi »Penelope« ter Saint-Saensova II. simfonija v a-molu, op. 55. Faure je nedvomno najčistejši francoski skladatelj, čigar delo se vedno bolj uveljavlja v glasbenem svetu zaradi izbirčnosti sredstev, posebnih metodičnih potez in bujne harmonije. Na operi »Penelope« je skladatelj delal mnogo let ter pomenja višek njegovega odrskega ustvarjanja. Predgra uvaja v tragično osnovno razpoloženje tega dela in prikazuje skladateljeve kompozitorne odlike od najbolj prepričljive strani. Na koncertu Orkestralnega društva bo to delo prvič izvajano v Jugoslaviji. Koncertne vstopnice v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Ljudska univerza v Ljubljani. Ker je g. dr. Marij Rebek službeno zadržan, odpade njegovo, za danes napovedano predavanje, in bo meseca marca. Zato na Ljudski univerzi danes ne bo predavanja.

Rezervirajte si vstopnice za koncert Ljubljanskega kvarteta 1. III. 1940, v petek ob 20 v Veliki filharmonični dvorani.

Mozart — Zika — Debussy 1. III. ob 20 v veliki filharmonični dvorani. Ljubljanski godalni kvartet.

Okrožni sestanek Zasavskega okrožja ZFO bo jutri ob 8 zv. na Kodeljevem v Mladinskem domu in sicer za naslednje odseke: Vajeniški dom, Rokodelski dom, Sv. Peter, Moste, Kodeljevo, Hrušico, Sostro in Polje. Vabimo vse brate navedenih odsekov, da se sestanka gotovo udeležijo. Predaval bo g. dr. Horvat o zelo zanimivi temi.

Danes zvečer ima prosvetno društvo pri Svetem Petru skiptično predavanje. Priče iz naše zgodovine. Predava g. ravnatelj Vinko Zor.

Prosvetno društvo Sv. Krištof-Bežigrad. Bežigradjci, udeležite se polnoštevno predavanja »O Palestini in Kristusovem tptjenju«, ki ga bo imel g. dr. Andrej Snoj v četrtek, dne 29. t. m. ob 20 v Mavričevi dvorani. Predavanje bo uvod v misijon, ki ga pričnemo prihodnji teden v naši fari; zato naj bo odziv res časten!

Liubljansko gledališče

DRAMA. — Začetek ob 20.

Sreda, 28. febr.: »Asmodej«. Red Sreda.

Četrtek, 29. febr.: »Praznik cvetočih češenj«. Red B.

Petek, 1. marca: zaprto.

Sobota, 2. marca: »Strahopetec«. Premiera. Premierski abonma.

OPERA. — Začetek ob 20.

Torek, 27. februarja: »Rusalka«.

Sreda, 28. februarja: »Lok«. Plesni večer Pie in Pina Mlekarija. Izven.

Četrtek, 29. februarja: »Jolanta«. Balet Hrestač. Red Četrtek.

Petek, 1. marca ob 15: »Nižava«. Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 16 din navzdol.

Mariborsko gledališče

Sreda, 28. febr.: Zaprto.

Četrtek, 29. febr. ob 20: »Via Mala«. Zadnjič globoko znižane cene.

razteza Ilirija svoj delokrog z raznimi vabami in obljubami na vasi v področju GVSP.

GVSP je radovedna, kaj bo Zveza ukrenila v tej »ziferi« proti SK Iliriji, ki je pršila pravila. Vedno in še danes želi GVSP, da se spori med JZSZ in GVSP rešijo in odstranijo, razumljivo pa je, da bodo Gorenjci pristali na tak sporazum, ki bo v celoti zaščitil bodoči razvoj zimskega sporta.

K zaključku ugotavlja GVSP, da je bila pri svojem delu vedno odločna in korektna, in takšna bo ostala tudi v bodoče. Če se pa govori o sportnem duhu, medsebojnem spoštovanju in pretiranem lokalnem patriotizmu, vračamo vse to s priporočilom onim, ki jim tega primanjkuje.

Uprava GVSP.

Kakšna je španska nevtralnost v sedanji vojni

Tri leta je bila Španija v ospredju vsega evropskega zanimanja. Po končani državljanski vojni, po kratkem poletnem premoru, so nastali v Evropi drugi vojni zapletljivi, ki so obrnili vso pozornost naše. Vprav zaradi tega ne bi bilo odveč poklicati si v spomin položaj Španije v nedavni preteklosti, čeprav je od zaključka državljanske vojne minilo komaj leto dni in pomaj pol leta od pričetka sedanje velike evropske vojne.

Šest mesecev po demobilizaciji

Skoraj tri leta je Španijo pretresala državljanska vojna, skoraj tri leta je gledala uničevanje obrti in industrije, in skoraj tri leta je bila preizkuševalni laboratorij inozemskih vojaških misli. Potem je nastal mir. Dežela je začela zdraviti svoje rane in je polagoma, v miru, začela graditi svojo bodočnost. Ko je pet mesecev pozneje, komaj nekaj sto kilometrov od njene severne meje, izbruhnila nova vojna, je vodstvo nacionalne Španije smatralo potrebno, ustaliti svoje zunanje-politično zadržanje za bodoče. Brez oklevanja je vodstvo države proglasilo svojo zemljo za nevtralnno.

Španija ni mogla izbrati nobene druge poti, kakor nevtralnno in to iz mnogih razlogov, od katerih so bili najvažnejši gospodarskega značaja.

Glavna naloga vlade je bila gospodarska obnova dežele. Tri leta dolgo je bilo gospodarstvo zanemarjeno. Veliki trgovski centri z Barcelono na čelu, so izgubili na svojem pomenu; izvoz južnega sadja je padel na ničlo. Peseta je na inozemskem denarnem trgu izgubila svojo veljavo. Železniške proge, električne centrale in ladjedelnice so bile razdejane, — vse to je moral izčrpani in obubožani narod zopet na novo postaviti.

Sicer je šef države general Franco razpolagal v vsakem trenutku z močno dobro izvežbano vojsko, ki so jo vodili preizkušeni častniki; toda Franco se je izkazal kot dalekoviden državnik, kar je spravilo celo nekatere Špance v začudenje, ker so te zmognosti Franca pač niso nadejali. Polagoma in počasi je pričel z demobilizacijo svoje vojske, ki danes ne šteje niti četrtilijuna vojakov, in previdno začel uvajati bivše vojake zopet v civilno življenje.

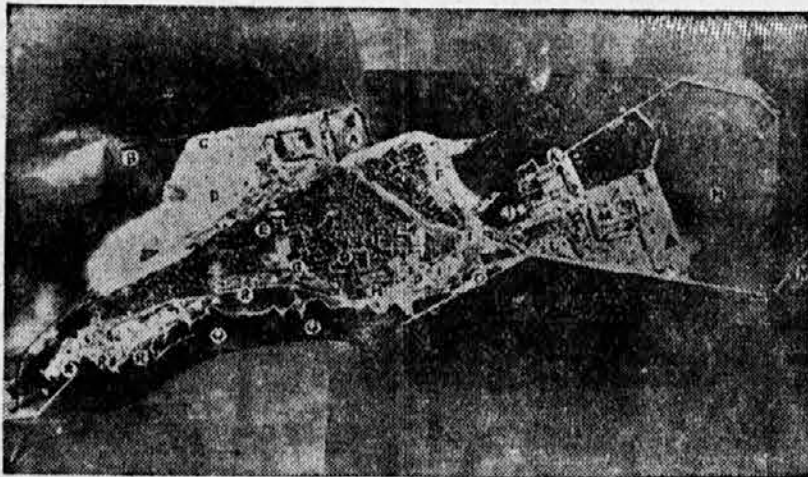
Obnova in notranje pomirjenje

To je bilo najčešče slišano geslo, ki je moglo opogumiti inozemske banke in industrijska podjetja, da so svoja vrata, ki so jih pred tremi leti zaprla, zopet odprla, in da so z novimi kapitali in krediti podprli špansko gospodarstvo.

Drugi notranjopolitični uspeh te demobilizacije je bil v tem, da je režim s svojo moralno razorožitvijo dosegel notranjo pomiritev španskega naroda. Ze v jeseni, takoj po končani vojni, so bivši vojaki obeh vojujočih se taborov, miroljubno delali na svojih poljih, vinogradih, sadovnjakih in oljnih gajih.

Leto 1940 je že spet sličilo letu pred državljansko vojno. Tudi v mestih je polagoma nastala popolna obnova življenja.

Pomiloščenji so pričeli zapuščati ječe, vojaki, ki so zbežali v Francijo, so se začeli vračati in prevzemati zopet svoja vsakdanja mesta, država se je začela brigati za vzgojo in skrbstvo otrok, ki so v državljanski vojni izgubili svoje starše. Cerkev je pomagala vdovam vojakov, kopica uslužbenec republikanskega režima, namreč iz vrst katalonskih republikancev in katoliških Baskov, je prevzela zopet svoje državne službe. Tako je skrbelo umno vodstvo korak za korakom za mir in za obnovo, ne da bi se spuščalo v nove zapletljive.

Stika nemškega utrjenega otoka Helgoland, zavetišča nemških podmornic, polagalec min in letal. Slika so posnela angleška letala ob svojih poletih nad Helgolandom.

Razid z Nemčijo

Splošne španske zunanje-politične smernice so bile nekoliko prizadete in so morale zaradi dveh dogodkov dobiti nekaj majhnih popravkov. In ta dva dogodka sta: nemško ruski nenapadalni pakt in prijateljsko zadržanje Francije. Izza časov državljanske vojne je nacionalno špansko vodstvo kazalo posebne simpatije onim državam, ki so »juntó« iz Burgosa med prvimi priznale za vlado. To so bile v prvi vrsti Italija, potem Portugalska in končno Nemčija. Toda posebno v krogih falangistov, to se pravi političnim organizacijam in katoliškim strujam, ki so vedno nasprotovale Sovjetski Rusiji, je rusko-nemško zblizanje močno spremenilo tudi odnos Španije do tretjega rajha.

Blokada v sedanji vojni je močno zmanjšala nemški gospodarski vpliv v Španiji; ostalo je napravila še rusko-finska vojna, tako da danes sploh ne more biti govora o intenzivnejših in prisrčnih odnosih med Berlinom in Madridom. Istočasno so se poboljšali odnosi s Francijo. Skupna meja na Pirenejih in v Maroku, zopetna vzpostavitev gospodarskih odnosov med obema državama, je omogočila, da je francoska industrija nasledila nemško. Tudi imenovanje maršala Petaina za francoskega veleposlanika v Madridu, je pripomoglo k temu, da se zgodovinske besede Ludvika XIV. uresničujejo, ko je dejal: »Za nas ni nobenih Pirenejev več.«

Težko si je narediti o današnji Španiji pregledno sliko, kajti vse sliči še kot na veliko etablišče. Gospodarska obnova, moralna razorožitev,

Žrtve podmornic pripovedujejo...

Potnik, ki je potoval z angleško ladjo »Fanad Head«, katero je potopila nemška podmornica, pripoveduje o potopu angleške ladje in napadu angleških letal na nemško podmornico:

»Kot potnik sem se vozil z veliko tovorno ladjo »Fanad Head« iz Montreala v Belfast. Ladja je peljala žito. Razen mene je bilo na njej še 9 potnikov. Čez Atlantik smo se vozili v najlepšem redu, brez vsakega dogodka. Zadnje jutro pa, ko sem sedel v salonu, zaslišim, da nekdo teče v kajuto, in neprestano zvonjenje z ladijskim zvonom. Kapitan je opazil tujo podmornico, oddaljeno od desne strani kakih 9 km. Podmornica je z vso brzino vozila za nami. Takoj sem stekel v svojo kabino, vzel rešilni pas in nekatere najdragocenejše stvari vtaknil v žep ter se nato povzpela na krov. Tu sem našel ostale potnike, zbrane okoli rešilnega čolna. Ladja je spremenila smer in je z vso brzino hotela uiti podmornici, katera je naglo vozila za nami.

Zaradi večje brzine je podmornica postopno dohajala našo ladjo. Čez poldrugo uro se je kapitan odločil, da bomo zapustili ladjo. Ko so bili rešilni čolni že pripravljeni, zavpije poveljnik: »Pripravljeni je za streljanje!« Vsi smo se poskrili. Že smo zaslišali žvižg granate, ki je letela nad našo ladjo. To je bil strel za opomin.

Medtem je bil radiotelegrafist v svoji sobici in oddajal znake »SOS«. Dobil je zvezo z angleško vojno mornarico, kateri je na kratko sporočil, kaj in kje se dogaja z našo ladjo.

Čolni so bili spuščeni in mi vsi smo šli vanje. S čolni smo se naglo oddaljili od ladje. Kmalu nato pa je priplula podmornica do čolna, v katerem je bil tudi kapitan ladje. Podmornica je bila najmodernejše vrste, rumeno-

zelenkasto pobarvana, oborožena s strojnico in majhnim topom. Poveljnik podmornice nas je vprašal v dobri angleščini, kakšen tovor ima naša ladja. Ko smo mu povedali, da imamo žito, je bil nekako nejevoljen. Dodal je, da nas bo vzela neka ameriška ladja na krov. Nato so nemški mornarji privezali našo vrv na podmornico in odpeljali naš čoln do drugega rešilnega čolna, ki je bil že precej oddaljen od nas. Ko nas je Nemec pripeljal do našega drugega čolna, je odvezal vrv in dodal, da gre sedaj potopiti ladjo, nato pa se bo vrnil in nas popeljal do ameriške ladje. Oba rešilna čolna smo zvezali, vrgli sidro ter pričakovali nadaljnjih dogodkov.

Podmornica se je napol potopila in šla proti ladji, kjer je obstala. Nekaj časa nato se je ladja popolnoma približala in ostala dolgo časa ob njej. Ta čas pa nas je morje premetavalo tako močno, da so nekateri dobili morskoro bolezen. Po dolgem čakanju smo zaslišali lahno šumenje za nami. Zagledali smo majhno točko, ki je sličila letalu. Prvi čas smo mislili, da je potniško letalo, ko pa smo videli, s kakšno brzino se nam bliža, smo takoj spoznali, da je to vojaško letalo, oskrbljeno z bombami.

Takoj, ko je prispelo letalo do naše ladje, je opazilo podmornico in vrglo štiri bombe. Tudi se je takoj spustila v globino. Letalo se je povrnilo in spet vrglo tri bombe, nato pa je odletelo. Deset minut pozneje je priletelo drugo letalo in nam dalo z znamenji obvestilo, da prihaja pomoč.

Zdaj smo vsi pozabili na morskoro bolezen. Ko smo menili, da se je podmornica najbrž potopila za vedno, se je nenadno dvignila in se približala naši zapušeni ladji. Takoj nato pa je spet priletelo naše letalo in se spustilo naravnost proti podmornici. Tokrat pa podmornica ni imela namena, da se potopi. Slišali smo streljanje iz strojnic. Za prvim letalom je bilo videti še 6 drugih letal, ki so letala sem in tja, kakor da iščejo podmornico, katera se je bila med tem že potopila. Kmalu smo zaslišali silno eksplozijo ob desni strani naše ladje. Naša letala so prispela v bližino ladje in so se spustila zelo nizko ter na različnih krajih vrgla več bomb. Opazovali smo vse eksplozije. Ko so letala opravila svojo nalogo, so letela nad našimi čolni, iz katerih smo jim mi vzklkali. Ta čas pa se je naša ladja pričela potapljati. Bila je torpedirana. Jarbola sta se nagnila drug proti drugemu, potem se je pričel potapljati dimnik. Nato pa je bilo slišati še močno eksplozijo.

Kmalu zatem smo opazili dim na obzorju. Ni dolgo trajalo, ko je prispel naš rušilec ter nas vzel vse na krov in nas odpeljal v neko ribiško vas na Škotskem.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Predsedniku Francije Lebrunu razkazujejo na bojišču najmodernejše vojne priprave.

Tudi živali vedo za vojno

Marsikdo ve, da podmornice še potem, ko jih potopijo, ne dajo miru in še vedno zahtevajo na stotine žrtev. Te žrtve pa niso ljudje, ampak ptice. Ko namreč ptice po morskem gladini plavajo in iščejo hrane, zaidejo v masne oljnatne madeže, ki jih puste za seboj potopljene podmornice. Pri tem si ptice namočijo peruti v olju tako, da komaj vzletijo ali pa sploh ne morejo.

Tako je nekdo neka deklica našla ob morskem obali galeba, ki se je napil olja in ni mogel nikamor več. Tudi ribiči najdejo mnogo tako onemoglih ptic.

Ce bi ptice tako pustili, bi žalostno poginile. Zato so se pobrigala razna društva prijateljev živali, da jih rešijo in ozdravijo. Ptice skrbno umijejo in odstranijo olje, ki se je bilo vpiilo v perje. Potem dajo takega bolnika v kletko, od koder ga po nekaj dneh izpuste. Večkrat se zgodi, da tak ozdravljenec prileti nazaj pogledat, kjer so ga rešili in zanj lepo skrbeli. Na tisoče ptic raznih vrst je bilo na ta način v sedanji vojni ozdravljenih, ki bi poginile, če se ne bi pobrigali zanje dobri ljudje. Pomorske straže in obalne postaje so bila na to opozorjene in ena postaja je naredila kar celo bolnišnico ter sprejela v skrb osem sto takih divjih bolnikov.

Možje so boli brezbrizni

V Ameriki imajo celo vrsto detektivskih uradov, ki pomagajo ljudem v najrazličnejših težavah. Eden teh številnih uradov se je vrgel na iskanje ljudi, ki niso pustili za seboj nobenega sledu in o katerih ni nihče vedel, kje naj bi bili. Ta urad je objavil nekatere zanimive številke, ki dokazujejo, da so možje velike lenobe in brezbrizniki, kar se tiče njihovih žena. Odkar je urad začel poslovati in lajšati ljudem težave, je prišlo 70.000 žena s prošnjo, da bi jim poiskali možje, ki so brez sledu izginili in se niso nikdar več oglasili, ampak so previdno molčali. Nekateri so izginili za vselej, bodisi da so se ponesrečili bodisi da so odjadrili v varno zavetje pred boljšo polovico, nekateri pa so zašli v take prilike, ki bi se morali radi javiti, pa si ne upajo. Naj bo že tako ali tako, 70.000 se jih je izgubilo, in ženam je treba priznati, da se za svoje možje zelo brigajo.

Zato so pa možji toliko večji nemarneži. Odkar posluje ta urad, se jih je oglasilo samo petnajst s prošnjo, da bi jim poiskali izgubljene žene. To je vsekakor porazna številka.

Program radio Ljubljana

Sreda, 28. febr.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselja (zvokov (plošče) — 12 Uverture (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Sramel »Stirje fantje« — 14 Poročila — 18 Mladin. ura: a) Slovenski literarni zemljevid Dolenjske (prof. Fr. Vodnik) b) Malo telesne vzgoje (Zor Miroslav) — 18.40 Lepota in bogastva naše zemlje (dr. V. Bohinec) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Komascija kmetke posesti pri nas (Aleksa Petrovič, Bgd) — 19.40 Objave — 19.50 Od rastlin — toplota (dr. M. Vraber) — 20 Ruske ciganske romane (ruski sekret, solistka Milica Polajnar) — 21 Godbe na pihala (plošče) — 21.15 Violinski koncert prof. Jana Slaisa, pri klavirju prof. P. Sivice — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Halol! Dame volijo (plesna glasba na ploščah).

R. L. Stevenson:

Na Južnem morju

Sveto mesto, na katerega sem zdaj stopil, pa je bilo zgrajeno v resnično velikem slogu. Kakor daleč so mogle moje oči prodrati skozi temno lesenje, so bila gozdna tla opločena. Trojna terasa se je vzpenjala po višini; na prednji strani je razpadla ograda oklepala glavno areno.

V tej areni je bilo nebroj vodnjakov in manjših zgradb. Ničesar ni ostalo od zgornje zidave, in težko je bilo razločiti floris amfiteatra.

V Hiva-oaju sem obiskal še neko drugo takšno zidavo, ki je bila sicer manjša, toda boljše ohranjena, tako da se je dalo brez težave razločiti vrste sedežev in oddelčne časne prostore za vplivne osebe. Tam je na zgornji platformi ostal tudi še prečni svetlišča ali mrtvašnice. Stebra, ki sta ga nosila, sta bila okrašena z bogatimi rezbarijami. V prejšnjih časih so svetlišče vestno in pazljivo oskrbovali. Razen svetlega banyana ni smelo rasti na njegovih stopniščih enobeno drugo drevo, in niti en goil list ni smel ležati na njegovih tleh. Kamen so bili lepo gladko položeni drug k drugemu ter so bili, kakor so mi pravili pripovedovalci, ki so te reči poznali, polirani z oljem. Okrog in okrog so po svojih kočah stanovali čuvarji svetlišča, ki so ga morali varovati ter paziti na enačo. Nihče drug se mu sicer ni smel približati, le duhovnik je prišel ob dnevi svojega pohoda ter je tam prespal noč — ter morda tudi sanjal o svojem brezbožnem poslanstvu. Ob slovenskih praznikih pa je pleme drlo k svetišču, in vsak je imel svoje, vnaprej natančno določeno mesto. Bili so tu posebni sedeži za poglavarje, za bonbarje, za plesalce, za ženske in za duhovnike. Neprestano so v taktu gremeli bobni, ki jih je bilo navadno dvajset ter so bili nekateri visoki tudi dvajset čevljev. V taktu so pevci ponavljali svoj dolgi, mrazotni, tuleci spevi; v taktu in obločeni v svoje najdragocenejše okrasje so stopali, skakali, se zvijali in krili z rokami ple-

salci — s perjem okrašeni preti pa so frfotali skozi zrak kakor metulji. Smisel za ritem je pri vseh oceanskih rasah izredno močno razvit. Brez dvoma je pri takem prazniku vsak glas spremljal tudi odgovarjajoča kretnja. Toliko bolj enotno je potem brez dvoma učinkoval tudi nemir udeležencev, toliko bolj barbarsko bi se morali ti ljudje zdeti Evropejcu, ki bi jim bil utegnil prisluskovati in jih oprezovati, ko so čepeli v žarečem solncu in v globoki senci banyana, namazani z žafranom, da bi dali arabeskom tevtoviranjem še močnejši relief. Zenske so bile obledele tako, da so bile bele skoraj kakor Evropejke, poglavarji pa so imeli na glavah čelade, ki so bile okrašene z bradami starih mož in bili so opasani z lasmi umrlih žensk. Medtem pa so ženskam in navadnemu ljudstvu stregli z najrazličnejšimi jedmi, ki so jih poznali na otokih, za tiste pa, ki so imeli pravico jesti človeško meso, pa so vlekli polne košare v mrtvašnico. Pravijo, da se je praznovanje vselej zavlečlo; utrjeno od živinskih orgij se je ljudstvo vračalo domov in njegovi poglavarji so odhajali preobdani zverinske hrane.

Pa vendar se me je loteval nekakšen čuden občutek. Ko sem stal pod visoko gozdno streho, s katero se je usipale deževne kaplje in gledal mladega duhovnika v nagubani halji ter svetlookega markezanskega šolarčka, se mi je zazdelo, da je vsa ta stvar že nekončno daleč, da je zatonila v mrzlo perspektivo in v trdo svetlobo zgodovine. Morda me je ganilo vedenje duhovnika. Smehljaj se je, se šalil z dečkom, dedičem teh gostilcev in njihove jedi; zaploskal je v roke ter mi odpel eno stanco onih usodnih zborovskih pesmi. Stoletja bi naj bila minula, odkar je zadnjič igralo to spolzko gledališče, in kraja nisem opazoval s prav nič drugačnimi občutki, kakor bi si bil ogledoval katerokoli poljubno zgodovinsko mesto kje v Evropi. Ko pa sem v Hiva-ovi zvedel, in ko sem si predložil, da je ta stvar še vedno živa in da dremle tik pod mojimi nogami, da je še celo povsem možno slišati tu pa tam krik ujetih žrtev, je moje zgodovinsko stališče docela odpovedalo, in začutil sem v sebi nekaj ka-

kor odpor proti domačinom. Toda tudi tu so duhovniku čvrsto vztrajali v svojem hudomušnem vedenju ter so dražili ljudjožre kakor radi nekakšne ekscentričnosti, ki se jim prej zdi smešna kakor grozota, pr. čemer so jih z dobrodušnim norčevanjem iz te navade poskušali pripraviti do eramovanja otroka, ki je bil ukradel sladkor. V tem pa lahko spet spoznamo milega in modrega duha škola Dordillona.

Poglavarja v Atuoni.

»Casco« je slučajno, ko je vozila skozi Bordelaške ožine proti Taahaukuju, prišla prav blizu kopnega na drugi strani, tam, kjer je otrok Tauata. Tako blizu je bila, da smo lahko razločili v gozdičku visokih kokosovih palm posamezne hiše.

Brat Mihael je z roko pokazal tja čez. »Zdaj sem doma,« je dejal, »mislim, da je moj delež pri teh kokosovih orehih kar precejšen, in v tistile hiši tam stanuje gospe moja mati s svojima dvema soprogoma.« »Z dvema soprogoma?« je nekdo vprašal. »Čest na hoo!« je suho odvrnil brat.

Pri tej priliki naj spregovorim o dveh soprogih. Mislim, da se je bil brat izrazil nekoliko netočno. Po vsem videzu se pogosto dogaja, da ima domačinka po dva moža, s katerima živi skupaj, toda ta dva nista oba njena soproga. Prvi je in ostane pravi soprog; žena tudi še naprej nosi njegovo ime, položaj drugega moža ali pikioja pa je kljub temu, da je prav tako zakonit, vendar nekoliko podrejen. Nekoč se nam je ponudila prilika, da smo si lahko od blizu ogledali takšno gospodinjstvo. Pikio je bil popolnoma priznan ter se je tudi pojavljal skupaj s soprogom, kjer je bilo potreba na primer varovati damo pred žalitvami; ta par je delal in nastopal skupaj kakor dva brata. Doma pa se je njuna neenakost pokazala razločnejše. Pravi soprog je zavzel veličastno pozituro, kadar je bilo treba sprejemati in zabavati goste. Medtem pa je Pikio tekal okrog prav kakor kakšen najet služabnik, skočil je po kokosove orehe, in videl sem, da so ta dela

njemu prepuščali celo rajši kakor domačemu sinu. Jasno je, da to nimamo opravka z drugim soprogom, ampak z ljubimcem, ki ga trpe v hiši. Le da se mora na Markezih tak človek mesto, da bi nosil plašč in pahljače svoje dame, ponižati toliko, da opravlja hišna dela gospodarjeva.

Pogled na rodbinsko posestvo brata Mihaela je naravnal najprej na metode in posledice umetnega eorodstva. Naša radovednost je bila na vso moč razvnet; brat se je ponudil, da nas bo dal vse skupaj adoptirati; in tako smo postali dva dni pozneje vsi skupaj otroci Paaaeunajevi, poglavarja Atuone. Nisem se mogel udeležiti ceremoniji, ki je bila primitivno preprosta. Oba, mrs. Stevenson in mr. Osbourne, sta se vesela skupaj s Paaaeunajem, z njegovo ženo in enim od njenih adoptivnih otrok, enim nekake Avstrijke, ki je bil utonil na morju Sedli so k sijajnemu polinezijskemu kosilu, čigar najvažnejša in neizogibna jed je bila evinjsko meso. Velika množica ljudi pa se je tačas nabrala okrog njih ter jih opazovala skozi špranje v hišnih stenah. Nihče od njih, da niti brat Mihael, pa se ni smel te pojedinke udeležiti, kajti obed je veljal za zakrament in za začetek ali izraz novega sorodstvenega razmerja.

Kakšna pa je priroda obveze, ki jo pri taki slovesnosti prevzame človek? Spreminja se po značaju tistih, ki so se je bili udeležili kakor tudi po posebnih okoliščinah, ki nastopajo pri posameznem slučaju. Tako bi na primer bilo brez dvoma smešno, če bi jemali našo adopticijo v Atuoni preveč resno. S strani Paaaeunaja je bilo to vprašanje družabne častilakomnosti; ko je privolil, da nas bo sprejel v svojo družino, nas ni bil prej še niti enkrat samkrat videl. Vedel je le, da smo neizmerno bogati in da se vozimo okrog s plavajočo palačo. Mi pa s svoje strani pečene mesa, s katerim nas je gostil, nismo jedli s pravim »animus affliandis«, z resnično verno, da bi postali njegovi sinovi, ampak iz gole radovednosti. Vsa ta zadeva je bila le formalnost in gata, prava kakor, če se dva evropska vladarja imenujeta nečaka.

(Nadaljevanje.)